

Sygn. akt VU 920/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2017 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku D. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania D. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 24 lipca 2017 r.

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawczyni D. G. prawo do emerytury z dniem (...).

Sygn. akt VU 920/17

UZASADNIENIE

D. G. wystąpiła w dniu 3 lipca 2017r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z wnioskiem o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną decyzją z dnia 24 lipca 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganego 15- letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a nadto nie złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa .

W odwołaniu z dnia 11 sierpnia 2017r. D. G. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury podnosząc, że pracowała w warunkach szczególnych ponad 15 lat.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

W piśmie procesowym z dnia 10 października 2017r. wnioskodawczyni sprecyzowała odwołanie wnosząc o zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Z. Zakładach (...) od dnia 1 października 1979r. do dnia 30 września 1980r. na stanowisku tkacz-rezerwa oraz od dnia 2 lutego 1982r. do dnia 28 września 1982r. na stanowisku przebieracza-sortowacza.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny :

D. G., urodzona (...), na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się okresem ubezpieczenia w rozmiarze 21 lat, 3 miesięcy i 1 dzień.

Do okresów pracy w warunkach szczególnych Oddział zaliczył wnioskodawczyni 14 lat i 28 dni.

(dowód: decyzja z dnia 24 lipca 2017 roku k.12 akt ZUS)

Wnioskodawczyni w dniu 29 września 2017 roku, uzupełniła wniosek o prawo do emerytury, wnosząc o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

(dowód: wniosek o emeryturę z dnia 3 lipca 2017 roku k 1-4, wniosek o przekazanie środków Z OFE z dnia 29 września 2017 roku k.ll akt ZUS, oświadczenie D. G. na rozprawie w dniu 19 grudnia 2017 roku k.56 oraz nagranie k.58 00.56-01.40 akt sprawy)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. nie zaliczył wnioskodawczyni do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia:

- od 1 września 1977 r. do 30 września 1979 r. w Z. Zakładach (...) w Z. na stanowisku uczeń- tkacz;
- od 1 października 1979r. do 30 września 1980 r. w Z. Zakładach (...) na stanowisku tkacz-rezerwa,;
- od 2 lutego 1982 r. do 28 września 1982 r. na stanowisku przebieracz-sortowacz.

(dowód: decyzja z dnia 24 lipca 2017r. – k. 12 akt emerytalnych)

W okresie od dnia 1 września 1977 roku do 31 sierpnia 1992 roku D. G. była zatrudniona na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy w Z. Zakładach (...) w Z..

(dowód: świadectwo pracy z dnia 28 sierpnia 1992 roku k.3 akt kapitałowych)

Wnioskodawczyni w okresie zatrudnienia w Z. Zakładach (...) w Z. zajmowała następujące stanowiska:

do 30.09.1979 r. - uczeń-tkacz,

do 30.09.1980 r. - tkacz-rezerwa,

do 28.09.1982 r. - przebieracz-sortowacz;

(dowód: zaświadczenie Zakładu (...) w Ł. przy (...) w Ł., Archiwum Zakładowe w P. k. 4 akt ZUS)

D. G. w okresie od dnia 1 września 1977r. do dnia 30 września 1979r. odbywała naukę zawodu tkacza w (...) (...) Szkole (...) dla (...) Z. Zakładów (...) w Z.. W pierwszym roku nauka w szkole trwała 3 dni, a praktyki w zakładzie 2 dni, a w drugim roku - nauka 2 dni, a praktyki 3 dni.

(dowód zeznania wnioskodawczyni D. G. z dnia 19 grudnia 2017 roku k.57 oraz nagranie k.58 od 20.59-25.48, zeznania świadków : E. R. - protokół rozprawy z dnia 19 grudnia 2017 roku k.56 verte oraz nagranie od 03.31-09.30, oraz świadka M. T. k. —protokół rozprawy z dnia 19 grudnia 2017 roku k.56 verte oraz nagranie od 12.22- 20.08 akt , kwestionariusz osobowy k. 19-karta obiegowa zmiany k.20, umowa k.21-23, zakres obowiązków * k.25-27, zaświadczenie Zakładu (...) w Ł. (...) w Ł., Archiwum Zakładowe w P. k.4 akt ZUS)

Po ukończeniu szkoły zawodowej od dnia 1 października 1979 roku wnioskodawczyni została zatrudniona w Z. Zakładach (...) w Z. jako tkaczka w pełnym wymiarze czasu pracy. Jako początkująca pracownica nie miała przypisanych do siebie krosien, jak pozostałe pracujące dłużej tkaczki . Wnioskodawczyni pracowała na krosnach przypisanych do innych tkaczek, których nie było w pracy z powodu zwolnienia lekarskiego lub urlopu

(wychowawczego, macierzyńskiego czy wypoczynkowego). Z uwagi na brak przypisanych krosien stanowisko wnioskodawczyni było określane przez pracodawcę nazwą tkacza-rezerwy. Zakres obowiązków D. G. na stanowisku tkacza-rezerwy był taki sam jak na stanowisku tkacza. Nigdy nie zdarzyło się, żeby dla którejś z osób zatrudnionych na stanowisku tkacza-rezerwy zabrakło krosien do pracy i żeby zmuszona była wykonywać inną niż tkaczka pracę. Wnioskodawczyni na stanowisku tkacza –rezerwy pracowała do dnia 30 września 1980 roku. Do jej obowiązków należała produkcja tkanin bawełnianych przy użyciu krosien. Wnioskodawczyni obsługiwała około 15 krosien służących do produkcji tkanin bawełnianych. Wnioskodawczyni pracowała tak stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, innych prac nie wykonywała.

(dowód zeznania wnioskodawczyni D. G. z dnia 19 grudnia 2017 roku k.57 oraz nagranie k.58 od 20.59-25.48, zeznania świadków : E. R. - protokół rozprawy z dnia 19 grudnia 2017 roku k.56 verte oraz nagranie od 03.31-09.30, oraz świadka M. T. -protokół rozprawy z dnia 19 grudnia 2017 roku k.56 verte oraz nagranie od 12.22- 20.08 akt)

Od 1 października 1980 roku D. G. otrzymała angaż na stanowisko tkacza. Na tym stanowisku pracowała do dnia 1 lutego 1982 roku

(dowód: angaż z dnia 1 października 1979 k.29, z dnia 6 listopada 1980 roku k.30, z dnia 25 marca 1981 roku k.31, zaświadczenie Zakładu (...) w Ł. przy (...) w Ł., Archiwum Zakładowe w P. (...), k.4)

Z dniem 2 lutego 1982 roku wnioskodawczyni w związku z ciążą, zgodnie z zaleceniem lekarskim, została przeniesiona przez pracodawcę na stanowisko przebieracza-sortowacza. Wnioskodawczyni pracowała na hali produkcyjnej na tkalni, zajmując się na przebieraniem cewek lub lamelowaniem osnów. Lamelowanie polegało na nakładaniu lamelki na nić, która była na osnowie. Przebieracz sortowacz przebierał przędzę. Trzeba było dzielić kopsy tj. plastikowe szpulki od najmniejszego do największego. Wnioskodawczyni przebierała szpulki, czyli układała je w skrzynkach. W charakterze przerabiacza- sortowacza wnioskodawczym pracowała w okresie od 2 lutego 1982 roku do 28 września 1982 roku.

(dowód: angaż z dnia 2 lutego 1982 roku k.32, zawiadomienie o przesunięciu z dnia 22 lutego 1982 roku k. 33, zeznania wnioskodawczyni D. G. z dnia 19 grudnia 2017 roku k. 57 oraz nagranie k. 58 od 20.59-25.48, (...) zeznania świadków : E. R. — protokół rozprawy z dnia 19 grudnia 2017 roku k.56 verte oraz nagranie od 03.31-09.30, M. T. k. -protokół rozprawy z dnia 19 grudnia 2017 roku k.56 verte oraz nagranie od 12.22- 20.08, wniosek o urlop wychowawczy z dnia 29 września 1982 roku k. 3 4akt)

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

dokonał oceny dowodów i zważył co następuje :

Odwolanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawczym posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości - wnioskodawczyni ma wymagany okres zatrudnienia, to jest ponad 20 lat, w dniu (...) ukończyła 55 lat. Złożyła też wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, IIUKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

W będącej przedmiotem osądu sprawie wnioskodawczyni nie dysponowała świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionym przez pracodawcę Z. Zakłady (...)w Z..

Należy podnieść, że świadectwo pracy nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 k.p.c., nie korzysta zatem z domniemania prawdziwości i autentyczności, a li tylko dokumentem prywatnym i jako taki stanowi jedynie

dowód tego, że osoba która je podpisała, złożyła oświadczenie w nim zawarte (art. 245 k.p.c.). Świadczenie pracy samo przez się nie tworzy zatem praw podmiotowych ani ich nie pozbawia. A zatem fakt niewystawienia przez pracodawcę świadectwa pracy w szczególnych warunkach, nie oznacza, że wnioskodawczyni w spornych okresach takiej pracy nie wykonywała. Z tym, że ciężar wykazania tej okoliczności spoczywa na wnioskodawczyni.

Spór w sprawie sprowadzał się do ustalenia charakteru pracy wnioskodawczyni w Zakładach (...) (...) w Z. w okresie zatrudnienia od 1 października 1979 roku do 30 września 1980 roku oraz od 2 lutego 1982 roku do 28 września 1982 roku.

Charakter pracy ubezpieczonej w w/w spornych okresach Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków: E. R. i M. T., zeznań wnioskodawczyni oraz dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych w postaci świadectwa pracy oraz angaży. Świadkowie, tak samo jak wnioskodawczyni, po ukończeniu przyzakładowej szkoły zawodowej podjęły pracę w Zakładach (...) (...) w Z. na stanowisku tkacza- rezerwy. Wyjaśniły, że było to podyktowane tym, że jako młode pracownice, nie miały przypisanych na stałe do siebie krosien, jak pozostali pracownicy tkalni. Stanowisko tkaczki wiązało się z przypisaniem konkretnych krosien do danej tkaczki. Takie krosna wnioskodawczyni przypisani dopiero od 1 października 1980r., co wiązało się ze zmianą stanowiska pracy na tkacza. Zarówno jednak na stanowisku tkacza od 1 października 1980r. jak i tkacza- rezerwy od 1 października 1979 roku do 30 września 1980 roku obowiązki wnioskodawczyni były takie same i polegały na produkcji tkanin bawełnianych przy użyciu krosien (obsługiwała około 15 krosien). Wnioskodawczyni przez cały ten czas pracowała na tkalni, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy produkcji tkanin bawełnianych.

Należy przypomnieć, że o tym, czy praca była wykonywana w szczególnych warunkach decyduje rodzaj faktycznie świadczonej pracy, a nie nazwa stanowiska pracy. Tymczasem do podstawowych obowiązków wnioskodawczyni produkcja wyrobów włókienniczych. Praca w takim charakterze jest pracą o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości. Świadczy o tym nie tylko zakres obowiązków wnioskodawczyni, charakter jej pracy, ale także trudne warunki w jakich praca była świadczona (duży hałas i kurz panujący na tkalni).

Prace przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych ustawodawca zalicza do prac w warunkach szczególnych jako wymienione w wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), dziale VII (w przemyśle lekkim) w punkcie 4.

Taką pracę ubezpieczona wykonywała w okresie od dnia 1 października 1979 roku do 30 września 1980r. Po zaliczeniu tego okresu do pracy w warunkach szczególnych do już uwzględnionego przez organ rentowy w wymiarze 14 lat i 28 dni, wnioskodawczyni legitymuje się okresem pracy w warunkach szczególnych przekraczającym 15 lat.

Dlatego bez znaczenia dla uprawnień emerytalnych ubezpieczonej miał charakter pracy w drugim spornym okresie **od 2 lutego 1982 roku do dnia 28 września 1982 roku** tj. na stanowisku przebieracza-sortowacza. W tym okresie skarżąca nie wykonywała pracy w warunkach szczególnych, gdyż z uwagi na ciążę została odsunięta od uciążliwej i szkodliwej dla zdrowia pracy tkacza i skierowana zgodnie z zaleceniem lekarskim do pracy przebieracza-sortowacza. Praca ta polegała na przebieraniu cewek (szpulek przędzy i sortowaniu i ich od najmniejszej do największej) oraz lamelowaniu osnów tj. nakładaniu lamelki na nić, która była na osnowie. Zarówno lamelowanie jak i przebieranie było pracą lekką, przystosowaną dla kobiet w ciąży. Wynikało to z obowiązującego wówczas brzmienia art.179 k.p, zgodnie z którym pracodawca miał obowiązek przeniesienia kobiety w ciąży do innej pracy, jeżeli dotychczas wykonywana praca należała do pracy wzbronionej kobietom w ciąży albo w razie przedłożenia orzeczenia lekarskiego stwierdzającego, że ze względu na stan ciąży kobieta nie powinna wykonywać pracy dotychczasowej. Praca przebieracza-sortowacza nie jest także wymieniona w wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów, co wyklucza zaliczenie jej do pracy w warunkach szczególnych.

Reasumując wnioskodawczyni w dacie złożenia wniosku spełniła wszystkie wymagane przepisami rozporządzenia warunki do nabycia prawa do emerytury. Ostatnią przesłanką, od której zależało prawo do emerytury było złożenie wniosku emerytalnego, co nastąpiło w dniu 3 lipca 2017 r..

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury z pierwszym dniem miesiąca, w którym złożyła wniosek o emeryturę tj. z dniem (...)..